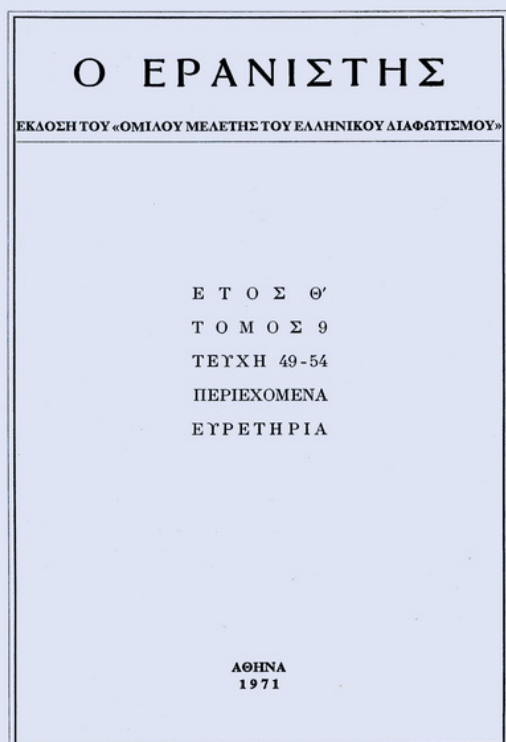

The Gleaner

Vol 9 (1971)

Δημητρίου Μαθιουδάκη, Βραχύ χρονικόν

Ευφημία Χρ. Εξίσου

doi: [10.12681/er.9949](https://doi.org/10.12681/er.9949)

Copyright © 2016, Ευφημία Χρ. Εξίσου

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

Εξίσου Ε. Χ. (2016). Δημητρίου Μαθιουδάκη, Βραχύ χρονικόν. *The Gleaner*, 9, 111–119.
<https://doi.org/10.12681/er.9949>

ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΘΙΟΥΔΑΚΗ, ΒΡΑΧΥ ΧΡΟΝΙΚΟΝ

Τὰ βασικά θέματα, τὰ ὅποια ἀπησχόλησαν τὸν συντάκτην τοῦ δημοσιευομένου χρονικοῦ εἶναι : ὁ ἐν Σύρῳ ἀντίκτυπος τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὁθωνος, ἡ ἀφιξίς εἰς Ἀθήνας καὶ ἡ ἐπίσκεψις εἰς Σῦρον τοῦ Γεωργίου Α', ἡ τελετὴ τῆς ἐνηλικιώσεως τοῦ διαδόχου Κωνσταντίνου καὶ ὁ ἐορτασμός τῆς Εἰκοσιπενταετίας τοῦ βασιλέως Γεωργίου Α'¹.

Ὁ Δημήτριος Κωνσταντίνου Μαθιουδάκης, κατὰ προφορικὴν μαρτυρίαν τοῦ υἱοῦ του Νικολάου, ἐγεννήθη περὶ τὸ 1839 εἰς τὸ χωρίον Πλάκα τῆς Μήλου². Ὡς ἐμφαίνεται καὶ ἐκ τοῦ κατωτέρω χρονικοῦ αἱ γραμματικαὶ του γνώσεις ἦσαν ἐλάχισται. Οὗτος, ἐξασκῶν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ξυλουργοῦ, εἰργάσθη εἰς τὰ ναυπηγεῖα Σύρου καὶ εἰς τὰ ἔργα Λαυρίου ἐγκατασταθεὶς ἀργότερον εἰς τὴν Κερατέαν Ἀττικῆς.

Τὸ χειρόγραφον³, ἄνευ τίτλου, διαστάσεων 15,4X9,2 ἐκ., ὑπὸ μορφήν σημειωματαρίου σῶζεται εἰς ἀρίστην κατάστασιν. Χαρακτηριστικὸν τοῦ χρονογράφου εἶναι οἱ πολλαπλοὶ παραλληλισμοὶ καὶ ἐπεξηγήσεις διὰ τῶν ὁποίων οὗτος ζητεῖ νὰ δώσῃ σαφεῖς εἰκόνα τῶν ἐντυπώσεών

1. Αἱ ἐφημερίδες «Πατρίς» Σύρου, «Παλιγγενεσία» καὶ «Ἐφημερίς» Ἀθηνῶν, προσφέρουν ἀναλυτικωτέραν εἰκόνα τῶν ὑποδοχῶν καὶ ἐορτῶν τῆς βασιλείας τοῦ Γεωργίου Α'.

2. Προφανῶς οὗτος ἦτο ἐκ πατρὸς Κρητός, πρόσφυγος εἰς Μῆλον, ὅστις ἀπαντᾶται εἰς τὸν «Β' Πίνακα τὸν κατ'αριθμὸν ἐκ τοῦ δημοτολογίου τοῦ Δήμου Μήλου τοῦ ἔτους 1837». Πρβλ. Ζαφειρίου Ἀντ. Βάου, *Κρητες ἀγωνισταὶ ἰδρυταὶ τοῦ Ἀδάμαντος Μήλου*, Ἐπετηρὶς Ἑταιρείας Κυκλαδικῶν Μελετῶν, τ. Ε' (1965 - 6) σσ. 163 - 272. Περὶ τοῦ κρητικοῦ προσφυγικοῦ ζητήματος βλέπε : Ἐμμ. Πρωτοφάλλου, *Κρητικοὶ φηγάδες στὴν*

Ἑλλάδα, Κρητικὲς Σελίδες (1936), Ἡράκλειον Κρήτης, σσ. 212 - 214.

3. Α. Βακαλοπούλου, *Πρόσφυγες καὶ πρόσφυγικὸν ζήτημα κατὰ τὴν Ἑπανάστασιν τοῦ 1821*, Θεσσαλονίκη, 1939. — Δ. Β. Βαγιακάκου, *Κρητες πρόσφυγες εἰς τὴν Πελοπόννησον ἐπὶ Καποδίστρια, Μνημοσύνη*, τ. Α' (1967), σσ. 41 - 70, τ. Β' (1969) σσ. 102 - 173.

3. Τοῦτο παρεχωρήθη εἰς ἐμὲ πρὸς μελέτην ὑπὸ τοῦ κ. Κ. Θ. Δημαρᾶ, τὸν ὁποῖον καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης εὐχαριστῶ, εὐρίσκεται δὲ εἰς χεῖρας τοῦ υἱοῦ τοῦ συντάκτου Νικολάου Μαθιουδάκη.

του. Τὸ γλωσσικὸν ἰδίωμα τοῦ χρονικοῦ εἶναι κρητικόν.⁴ Ἀπὸ τὰς ἐν τῷ κειμένῳ ἰδιωματικὰς κρητικὰς λέξεις ὑπογραμμίζονται ἐνδεικτικῶς αἱ ἐξῆς: διαβάζου, ἐσιμένα, κάμομαι, ἐλιτρούισαν, ποθάνο, σπήθχα, δγοτρίαν, ἐσπασας τῆς φιλακές, ὅς ἤδεν, ἐφχαριστημένος πολάν. Τὸ κείμενον βρίθει ἀνορθογραφῶν⁵ καὶ ἡ κατὰ παράταξιν διὰ τοῦ συνδέσμου καὶ σύνταξις ἐπιβεβαιοῦ τὸ ἀνεπιτήδευτον ὕφος τοῦ χρονογράφου.

Ἐδὼν θὰ γράφον ὅσαν ἴδαν καὶ ὅσα ἤκουσα ἄξῃαν καὶ περίεργα πράγματα. Ἄν θέλῃ ὁ Θεὸς καὶ γεράσο, θὰ τὰ παραστήνῃ τὸν πεδγόμου⁶, ἂν καὶ ποθάνο θὰ τὰ ἔβρου γραμένα νὰ τὰ διαβάζου, νὰ μάθου τὸν κόσμον καλότερον ἀπὸν ἐμένα.

Στὰ 1862 ὁδοχόμος⁷ τοῦ Ὁθοῖ βασιλέαν καὶ βασιλίσαν Ἀμαλίαν.

Στὰ 1862 8κτοβρίου 10, ἡμέρα Τετάρτην καὶ ἡώραν 10 πρὴν μεσιβρίαν, ἄρχισαν καὶ ἐκτηπόσα ὅλες ἡκαπάνες τῆς Σί-
 φ. I^ρ ραν καὶ τῆς ἀπάνο Σίρας ἐὸς | 2 ὅρες. Μὴν ἡξέβρου καὶς τήπο-
 της, ἡμὴν μόνου ἐκῆνι, ὅπου ἔλαβαν τελέγραφον πὸς ἔδγοξαν τὸν Ὁθοῖ καὶ ἐδιόρισαν ὅλες τῆς ἐκκλίσες καὶ ἐσιμένα. Τὰ μαγαζῆαν μηκρά, μεγάλαν ἔκλισαν. Τὸν ἐργοστάσιαν καὶ ὅταρ-
 σανὰς καὶ ὅλαν τὰ ἔργαν ἐσκόλασαν. Καὶ ἐσινάχτηκαὶ ὅλος ὁκό-
 σμος στῆς πλατέαν καὶ δρόμους καὶ ἐρόταν ὀνάς τὸν ἄλλον τὴν ἥναι καὶ τὴν τρέχην καὶ κανῆς δὲν ἡξεβερε τὴν ἥτον καὶ ἐσίμενα
 φ. I^ο τόσον πολὴν ὅραν καὶ πολὲς καπάνες. Μαὶ τὰ 2 ὅρες ἐπαρισιά-
 στησα | κλιτήρες τῆς ἀστηνομίας καὶ ἐμίραζαν φίλαν χορῆς νὰ
 πάρου πεντάρες, τοῦ τήπου γράματα καὶ ἔγραφεν· «ζήτον τὸν
 ἔθνος, ζήτον νέαν προσορινὴν κυβέρνησι Δέλι Βούργαρης, Θίτα⁸
 Κανάρης καὶ Βούρος⁹». Καὶ ἐκατάλαβαν ὁκόσμος πὸς ἔδγοξαν τὸν
 Ὁθοῖ. Καὶ ἄρχισαι ὁκόσμος μέραν καὶ νύκταν νὰ φονάζου
 «ζήτον» καὶ νὰ τραγουδοῦ τραγούδα κατηγορίας τὸν Ὁθοῖ.

4. Εὐχαριστῶ θερμῶς τὸν συντάκτην τοῦ Κέντρου Συντάξεως τοῦ Ἱστορικοῦ Λεξικοῦ τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν κ. Νικόλαον Κοντοσόπουλον διὰ τὰς ἐπὶ τοῦ κειμένου γλωσσικὰς παρατηρήσεις.

5. Ἐτηρήθη ἡ ὀρθογραφία τοῦ κειμένου. Ἀπεκατεστάθη μόνον ὁ τονισμὸς καὶ ἡ στίξις, ἐκεφαλαιογραφήθη-

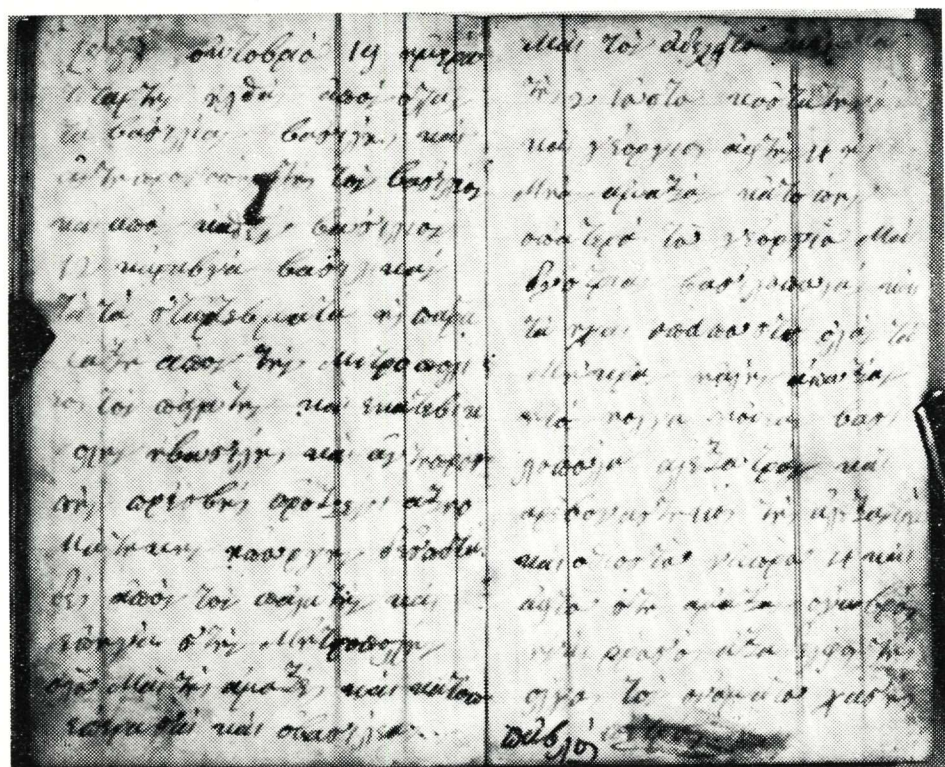
σαν δὲ καὶ τὰ κύρια ὀνόματα.

6. Πεδγόμου: παιδιῶ μου.

7. Ὁδοχόμος: ὁ διωγμός.

8. Κωνσταντίνου Κανάρη, βλ. ἐφημ. «Παλιγγενεσία» ἔτος Α', φ. 1, 20 Ὀκτωβρίου 1862.

9. Ρούφος, βλ. «Παλιγγενεσία», ἔτος Α', φ. 1, 20 Ὀκτωβρίου 1862.

Μία σελίδα από το κείμενο του Δημητρίου Μαθιουδάκη

Τοῦ Ὀθωνα τὸν καπέλο θὰ κάμομαι σκαμνί,
 νὰ κάσῃ Ἀμαλίαν νὰ κάμῃ τὸν πεδὴν.

- ρ. 2^ρ Διότι τὸν ἔδγοξαν. Γατὴν | δὲν ἔκαμαι πεδὴν. Καὶ αμεσος
 ὁποῦ ἔμαθαν τὸν Ὀθωνα ἔδγοξαν ἐπήραν βαργές καὶ ἔσπασαν
 τῆς φυλακῆς καὶ ἐβγίκαν ἱφιλακομένον ἀπον ὅλες τῆς φιλακῆς.
 Ἡπλούση, ὁποῦ ἦχαν τὰ χρίματα ἀμέσος ἔφεραν ἀξιοματηκὴν
 καὶ τοὺς πλέρονα καὶ ἐγίμναζα τὸν κόσμον ὅλον κάθεν σκόλη
 καὶ τὸν ἔκαμα φορέματα καὶ παπούσα. Φάγαν καὶ γλέδγαν καὶ
 ἐφίλααν κάθεν βράδην 1 λόγος περίπουλον ὅλην τὴν Σίραν. Καὶ
 ἐδιατηρήθη ἓνα ἔτος ὅλος ὁ κόσμος ἔση. Καὶ ἦτον 16 λόχην ὁ-
 φ. 2^ο λην ἡσίραν. |

Στὰ 1863 Ὀκτωβρίου 19¹⁰ ἦλθαι βασιλέας Γεόργιος στὴν
 Ἀθήνα.

- Καὶ ὅταν ἐπήγαι σταρτὸς καὶ ξεφτέργα, δεσπότης μαὶ λι-
 τανίαν καὶ ἔσκραι ὁδεσπότης νὰ φιλήσῃ τὸ χέρην τοῦ βασιλέαν
 καὶ δὲν τὸν δέκτικαι ὁ βασιλέας καὶ ἐγίρσαι καὶ ἐπήκαι στὴν
 βάρκαν καὶ μαὶ ὀλίγην ὅραν ἐφίλισαι ὁ βασιλέας τὸν χέρην τοῦ
 δεσπότη καὶ τότες τὸν ἐπερίλαβαι ὁδεσπότης καὶ τὸν ἐβγαλεν
 ἀπὸ τὴν βάρκαν ὅξον. Ὁ κόσμος «ζήτον». Καὶ μουζηκὲς ἔπεζαν
 φ. 3^ρ καὶ ὁ βασιλέας ἔκαναι τῆς | ἐφχαρίστησες τὸν καπέλον στὸν χέ-
 ρην. Στρατὸς ἀπὸν τὸν ἓνα μέρος τοῦ δρόμου καὶ ἀπὸν τὸν ἄλλον,
 ἕως ὁποῦ ἐπήγαν στὴν ἐκκλισίαν καὶ ἔψαλαν δοξολογίαν καὶ τὸν
 πῆγα στὸν παλάτι.

Στὰ 1864 8τόβρον μῆνα ἦλθαι καὶ στὴν Σίραν βασιλέας
 Γεόργιος.

- Καὶ ἔκαμαι περίοδον καὶ ἐκατήκισαι στὸν σπήτην τοῦ δι-
 μάρχου Διμιτρίου Παπαδάκη¹¹ χστής¹². Καὶ ἔκαμαν καὶ ἐγὼ
 3 ἡμέρες ἡπερέτης στὸν βασιλέα Γεόργιον καὶ ἀκμὰν καὶ ἄλα
 φ. 3^ο 2 πεδγὰ ἕως 20 χρόνον. Ὁένας ὀνομάζεται Γεόργιος | Μενεγοῦ
 ἀπὸ τὴν Σίκινον. Ὁάλος Γεόργιος Κακάρης ἀπὸ τὴν ἄνον Σί-
 ραν, χριστηανός. Ἡχamai καὶ ἓνα Νικόλαον Ψομὰν καὶ μὰς ἐπη-

10. Ἡ ἄφιξις εἰς Ἀθήνας τοῦ Γε-
 ωργίου Α' ἐγένετο τὴν 18 Ὀκτωβρίου
 καὶ οὐχὶ τὴν 19 ὡς ἰσχυρίζεται ὁ χρο-
 νογράφος. Βλ. ἐφημ. «Παλιγγενεσία»
 ἔτος Α', φ. 251, 19 Ὀκτωβρίου 1863.

11. Δῆμαρχος Σύρου 1862 - 1870.

Βλ. Τιμολέοντος Δ. Ἀμπελᾶ, Ἱστο-
 ρία τῆς νήσου Σύρου ἀπὸ τῶν ἀρ-
 χαιοτάτων χρόνων μέχρι τῶν καθ'
 ἡμᾶς, Ἐν Ἐρμουπόλει Σύρου, 1874,
 σ. 687.

12. Χστής: δυσανάγνωστος.

στατοῦσαι τὴν θὰ κάμομαι. Μᾶς ἔστειρσαι ἀπὸ πλούσιαν σπήχθο¹³
καὶ ἐφέρναι τὰ πάντα ὁλοῦ ἀσιμέναν, πολιέλεος ἀσιμένον, κα-
θίκην ἀσιμένιο, καργόλα καὶ τὰ πάνταν πχό¹⁴ σπήτην ἤχεν, τὸν
κάθαι πράγμα τὸν ὀδιναι γιὰ τὸν βασιλέαν. Τὸν ζήτα ὀδίμαρχος

φ. 4^ρ καὶ ἐπηγέναμαι ἐμης καὶ τὸ ἐπέρομαι. |

Στὰ 1868 ἐβρέθησαν στὸν Σουέζην¹⁵.

Ἦχεν πόλεμον ηαγλίαν¹⁶ μαὶ τὴν Ἀβισινίαν. Θεόδωρον βα-
σιλέαν, χριστηανήν, ὀρθόδοξην, ἀλὰν μάβρην. Καὶ ἡξαηρηματῆκ
Θεοδόρου ἐπήραν βαρέαν λίρες κάρπηκες καὶ ἄφισαν τὸν ἀκλι-
κὸν στρατὸν καὶ ἐβήκαι στὸν κάστρον τοῦ Θεοδόρου ὁποῦ δὲ
ἡμπορούσαν ποτὲ νὰ ἔπου μέσαν στὸν κάστρον. Καὶ ὅς ἦδεν ὀθεό-
δορος πὸς ἀκλικὸς στρατὸς βένην στὸν κάστρον, ἐσκοτόθην μο-
φ. 4^ο ναχός. Καὶ ἔπχασαν τὸν ἰοντου Θεοδόρου σκλάβον καὶ τὸν | ἔ-
φεραν στὸν Σουέζην καὶ τὸν σεργανούσα ἰάκλην¹⁷. Καὶ τὸν πῆ-
ραν στὴν Ἀκλίαν¹⁸. Ἔως 13 ἐτὸν ἦσος καὶ 14 ἐτὸν ἦτον καὶ
ἡφορεσάτου ἦτον σὰ τῆς Ἀρβανίτες τῆς Κεραθχάς¹⁹, πονκαμί-
σαν ἀπόξον. Τὸν πρόσοποτοῦ ἦτον μελισί, μήται μάβρον πολήν,
μήται ἄσπον πολήν.

Στὰ 1886 Δικεβρίον 1, ἡμέραν Δεφτέρη ὀρκισαν τὸν διά-
δοχον Κοσταντήνο νὰ ἡπερετήσῃν στρατηότης.

Ἦλθαν ἀπὸν ὄλην τὴν Ἑλλάδα ὄλην ἡδίμαρχην, ἔως 300²⁰
φ. 5^ρ δίμαρχην. | Ὅστρατὸς ἦτον ἡς παράταξην ἀπὸν τὴν Μιτρο-
πολὴν ἔδς τὸν παλάτην. Ἀπὸν τὸν παλάτην ἐκατέβενα ὄλην μαὶ
τῆς ἄμαξες, ἀξηοματηκί, πρέσβηες, πρόξενην, δίμαρχην, ἔως
ὁποῦ ἐπέρασά ὄλην καὶ ἐπέρασαι καὶ ὀβασιλέας μαὶ τῆς 2 ἰου-
τοῦ Κοσταντήνο καὶ Γεοργ²¹ κάθε ἕνα μαὶ τὸν ἀλογοτοῦ καὶ

13. Σπήθχα : σπῆτια.

14. Πχό : πῖό.

15. Ἐν παραγράφῳ τοῦ χρονικοῦ ἀναφέρονται ἡ παραμονὴ τοῦ χρονο-
γράφου εἰς τὸ Σουέζ καὶ ὁ πόλεμος,
τὸν ὁποῖον διεξήγαγον οἱ Ἀγγλοὶ κατὰ
τῆς Ἀβησσυνίας. Βλ. ἐφημ. «Πα-
τρὶς» Σύρου, φφ. 113, 114, 116,
Μάιος 1868.

16. Ἦαγλίαν : Ἡ Ἀγγλία.

17. Ἰάκλην : Οἱ Ἀγγλοὶ.

18. «Ὁ νεώτερος υἱὸς τοῦ Θεοδώ-
ρου ἀπεστάλη εἰς Βομβάνην ἵνα ἐκπαι-

δευθῇ ἀναλώμασι τῆς ἀγγλικῆς κυβερ-
νήσεως». Βλ. ἄρθρον «Ἐξωτερικά»
τῆς ἐφημερίδος τῆς Σύρου «Πατρὶς»
ἔτος Γ', φ. 116, 18 Μαΐου 1868.

19. Κεραχθὰς : Κερατέας.

20. «Ἐν συνόλῳ 332». Βλ. ἐφημ.
«Ἐφημερίς» φ. 337, 3 Δεκεμβρίου
1886.

21. Πρόκειται περὶ τοῦ βασιλόπαι-
δος Νικολάου καὶ οὐχὶ τοῦ Γεωργίου.
Βλ. ἐφημ. «Ἐφημερίς» φ. 336, 2 Δε-
κεμβρίου 1886.

- ἀποπήσον ἡβασίλισαν Ὀλγα μαὶ τὴν κόριτης Λεξάνδρα, διμέ-
 φ. 5^v νες βλάχικα καὶ ἄμαξαν χρυσὴν ὁποῦ ἐκόστησαι 25 χιλιάδες (ἄ-
 μαξαν). Καὶ ἐπήγαν στήν Μιτρόπολην καὶ ἔφαλαν |δοξολογίαν
 καὶ ὄρκισαν διάδοχον καὶ ἐγίρισαν πάλιν στὸν παλάτην καὶ ὁ-
 λαὸς πολλὴς ἀπὸν κάτον ἀπὸ τὸν παλάτην καὶ ἐβγίκαὶ βασιλέας,
 ὀδιάδοχος, ἡόλγα, Ἄλεξάνδρα καὶ ὀβασιλέας ἦπεν: «Ἐφχομαι
 διὰν τῆς μεγάλης περιπήσες ὁποῦ ἐκάμεται διαεμαὶ καὶ διὰν τὸν
 ἰονμοῦ Κοσταντήρον διάδοχον. Ἐφχομαι νὰ ἡπερετήσῃ καλὸς
 τὴν Ἑλλάδα ὁχὴν μόνου διοισμοῦ Κοσταντήρος ἀλὰ καὶ ὀλαμοῦ
 τὰ πεδγάν. Ἐχὴν καὶ ἀφτὸς νὰ σᾶς πῇ κατητήν. «Τόραν μὴλὶ
 φ. 6^r ὀδιάδοχος» | «Ἐφχομαι διὰν τῆς μεγάλης περιπήσες ὁποῦ ἐκά-
 μεται διαμαί. Ἐφχομαι νὰ ἡπερετήσο τὴν Ἑλλάδα καὶ ὀλες τῆς
 Ἑληνες καλὸς». Ἡβασίλισαν Ὀλγαν καὶ ἡβασιλοπούλα Ἄλε-
 ξάνδρα ἐκλεγαν καὶ ἔπεφταν ταδάκρια ὅς τὰ στράγαλαν (δά-
 κριαν). Καὶ ἐβούρκωσαν καὶ ἐγὼν καὶ ἔκλεγα, καὶ πολλὴν ἄνθρο-
 πην ἔκλαπαν. Ὀλίγον ἡπολὴν χαρὰν φέρην δάκριαν στὸν ἄνθρο-
 πον. Ἦτον ἀφτὶς ὀλόγος. Τῆς 11 πρὶν μεσιβρίαν καὶ ἐδιάλιστα
 φ. 6^v ὀκόσμος καὶ ἄρχησαν ἡ πρέσβηες | καὶ ἐπήγεσαν. Καὶ ἐχερε-
 τούσαν ἡπουργήν, κατόπην ἄξηοματηκὴν καὶ στής 3 μαὶ τὰ τὸν
 μεσιμέρην ἐπήγαν καὶ ἡδίμαρχην ὄλην μαὶ τὴν ἄμαξαν. Ἡκά-
 θεν ἄμαξαν ἡχαι 4 διμάρχον μαὶ ἄσπρα γάνθχα²² μεταξοτὰ καὶ
 ἔπχανα τὸν χέρην τοῦ βασιλέος, τῆς βασιλίσας, τὸν διαδόχον
 καὶ ἐχερετοῦσαν: «καὶ σαι ἀνότεραν, νὰ βασιλέψης ἀφτοκρά-
 τορας καὶ στήν Κοσταντινόπολην²³», τὰ δὲν βασιλικὰν πρόσποαν
 φ. 7^r ἐροτούσαν τοῦ δημάρχους ἀπον πχάν | ἐπαρχίαν ἡναι καὶ απο
 πχὸ δίμον καὶ πόσαν χρόναν ἐχ δῆμαρχος. Ὅπος ἡχεν πολὰν
 χρόνα δῆμαρχος τὸν ἐπεριπνούταν περισότερον. Τὸν βράδην ἀνα-
 ψαν 2 ἱλιρχτηκὰ φόταν, τὸν ἕνα τὸν ἦχαν στήν Κακαρέαν²⁴, τὸν
 ἄλλον στὸν Πανεπιστήμιον καὶ ἔπεξεν μουζηκὴν. Διάφοραν φό-
 ταν παντοῦ. Τὴν ἄλην ἡμέραν ἔκαμαι τραπέξην καὶ ἔφαγαν ὄλην
 μὲς τὸν παλάτην τάξεις, τάξεις καὶ σαι πολλοὺς διμάρχους ἔδοσαν
 φ. 7^v σταβρόν τῆς Σοτήρος ὀβασιλέας. |

22. Γάνθχα: γάντια.

23. Διὰ τῶν εὐχῶν ἐκφράζεται ἡ
κυριαρχοῦσα ἐπὶ τῶν ψυχῶν τῶν Ἑλ-
λῆνων «Μεγάλη Ἰδέα». Βλ. Κ. Θ.
Δημαρᾶ «Τῆς Μεγάλης ταύτης Ἰ-

δέας», Ἀθῆναι.

24. Καπνικαρέαν βλ. ἄρθρον «Φω-
ταγωγῆσις τῆς πόλεως» ἐφημ. «Ἐφη-
μερίς» φ. 336, 2 Δεκεμβρίου 1886.

25 ἰκοσιπενταετήαν.

Νόμος ἦναι ὅταν βασιλέας βασιλέψην 25 χρόναν, ὅπχος καὶ ἂν ἦναι τοῦ κᾶνου ἐορτήν. Διότην δὲν ζοῦναι πολὰν χρόνα ἡβασιλῆς ἡθὰ τὸν σκοτόσον, θὰ τὸν φαρμακούσον. Τὰ ἄλαν βασίληαν τὸν ἔχον διήγιμαν²⁵. 2 βασιλῆς στὴν Ἑλλάδα καὶ 2 ἐβασίλεψαν 25 ἔτην. Διότην καὶ τοῦ Ὑθονα τοῦ ἔκαμαν ἰκοσιπενταετήαν. Ὑθονας ἐβασίλεψεν 32 ἔτην καὶ δμῆνες. Ἀκουσαι τὴν φ. 8 ἰκοσιπενταετήαν. |

1888 Ὑκτωβρίου 19, ἡμέραν Τετάρτην ἦλθαν ἀπὸν ὅλαν τὰ βασίλιαν βασιλῆς καὶ ἀντηπρόσοπην τῆς τὸν βασιλέον καὶ ἀπὸν κᾶθεν βασιλίον 12 καράβγα βασιλικᾶν. Τὰ (τὰ) σταρετέβματα ἡς παράταξην ἀπὸν τὴν Μιτρόπολι ἐὸς τὸν παλάτην. Καὶ ἐκατέβικ ὅλην ἡβασιλῆς καὶ ἀντηπρόσοπην, πρέσβης, πρόξενι, ἀξιοματηκῆν, ἡπουργῆν, δεσποτάδες ἀπὸν τὸν παλάτην καὶ ἐπήγα στὴν Μητρόπολην ὁλοῦ μαὶ τῆς ἄμαξες. Καὶ κατόπ ἐπέρασαι φ. 8^ο καὶ ὀβασιλέας / μαὶ τὸν ἀδελφτοῦ καὶ μαὶ τῆς 2 ἰουστον Κοσταντήνος καὶ Γεόργιος. Ἀφτὴν 4 ἡς μῆαν ἄμαξαν.²⁶ Κατόπην ὀπατέρας τοῦ Γεοργίου μαὶ ὀγοτρίαν βασιλόπουλαν καὶ τὰ ἡχαι ὀπαπουστον ὅλαν τὰ μηκράν. Ἡάλην ἄμαξαν ἦτον ἡόλγα, ἡορέαν βασιλοπούλαν Ἀλεξάντραν ἀρεβοναστηκὸς τῆς Ἀλεξάντρας καὶ ὀθίος τοῦ γαπροῦ. 4καὶ ἀφτοῦ στὴν ἄμαξαν. Ὑγαβρός ἦναι ὀρρός, φ. 9^ο ἀξάδελφος τῆς Ὑλγας, τὸν ὀνοματον Χασῆς Πάβλος. | Καὶ ἐπήγαν στὴν Μιτρόπολη καὶ ἔψαλαν δοξολογίαν καὶ (καὶ) ἡπαι ὀβασιλέας ὀτην «ἔφχομαι ὀποῦ ἡπερέτησαν 25 ἔτην βασιλέας στὴν Ἑλλάδα καὶ ἂν θέλην ὀθεὸς νὰ ἡπερετήσον ἄλαν 25 ἔτην. Ἡμαὶ ἐφχαριστημένος πολὰν μαὶ τὸν λαόν». Ὑλαὸς δὲν ἐφχαριστήθην καθόλου διὰ τὸν λόγο ὀποῦ ἡπαι : «ἂν θέλην ὀθεὸς ἄλαν 25 ἔτην»²⁷, διότην ὀλαὸς θέλην τὸν διάδοχον νὰ βασιλέψην. Τὸ βράδην ἀναψαν πολὰν ἰλικτηκὰ φόταν. Ἡχαν στὴν πλατέαν φ. 9^ο τῆς Ὑμονίας / ἔνα ξήλος, ὀρθόν, στημένος 40²⁸ μέτραν καὶ ἐκὴν

25. Διήγιμαν : παράδειγμα.

26. Ἡ παρουσίασις τῶν προσωποκοτήτων δίδεται συγκεχυμένως. Βλ. ἄρθρον «Αἱ χθεσινὰ ἐορταὶ τῆς Εἰκοσιπενταετίας», ἐφημ. «Ἐφημερίς», φ. 294, 20 Ὑκτωβρίου 1888.

27. Ὁ βασιλεὺς μετεχειρίσθη τὴν ἐκρφασιν «ἐπὶ πολλὰ εἰσέτι καὶ ὄχι «ἄλαν 25 ἔτην» ὡς θέλει ὁ χρονογράφ-

φος. Βλ. ἐφημ. «Ἐφημερίς», φ. 294, 20 Ὑκτωβρίου 1888.

28. «Κατεσκευάσθη ἐκ ξύλου τῶν παρὰ τὸν Δούναβιν δασῶν 32 μέτρων ὕψους ἰστός,...» Βλ. ἄρθρον «Αἱ ἐορταὶ τῆς Εἰκοσιπενταετηρίδος τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως», ἐφημ. «Ἐφημερίς», φ. 290, 16 Ὑκτωβρίου 1888.

- ἀπάνον ἤχα ἱλικτηκὸς φός. Καὶ στήν ἄλλην πλατέαν, στὸν παλά-
την, στὸν μεγάλον ξενοδοχίον²⁹, ὅπου ἔμεναν ἱαντηπρόσοπην,
στὸν Πανεπηστήμιον, σαὶ ἀφτὰ τὰ μέρην ὁλοῦ ἱλικτηκὰ φόταν.
Ἀπόξον στήν δημαρχίαν ἦτον σιναγμένα ὅλαν τὰ σινάφια. Τὸ
κάθες σινάφην ἤχεν φαναράκαν χάρτηνα μεταξοτὸν χαρτήν. Κά-
θεν σινάφην ἦτον ὁλότῃκα. Ἄλα ἦτον σὰ τὰ ἀβγά, ἄλα τερά-
φ. 10^ο γονα³⁰, ἄλα μακρουλὰ λογολόγο. | Ἐπρος ἐπήγεναι Ἀνδῆας
Κορδέλας³¹, δικιτῆς τοῦ Λαβρίου, τῆς ἑλινικᾶς ἐτερίας, μαὶ τῆς
λάπες ὁποῦ βένου μὲ τῆς πούκες, ἡεργάτες κατόπης. Καὶ ἐπέ-
ρασαν ἀπὸν κάτον ἀπὸν τὸν παλάτην καὶ ἐφόναζαν «ζήτον ὀβα-
σιλέας καὶ ἡάλην βασιλῆς». Στήν γαλαρίαν ὀβασιλέας ἤχε στὸν
χέρι τοῦ τὸν καπέλον καὶ ἔγνεφαι μαὶ τὸ καπέλον. Ἐπρός, ἐπρός,
ἐμπρός καὶ ἀποπήσον ὀσαπχέρης³², δικιτῆς τῆς γαλικᾶς ἐτερίας Λα-
φ. 10^ο βρίου κατόπην ἦτον τὰ ἀρφὰν ἀρφανοθροφ | ἰου καὶ ἔπεζαι καὶ μου-
ζηκίην. Κατόπην ἐπρενούσσα τὰ σινάφια ὅλην ἀπόνενα φαναράκη
χάρτηνον, ἀπάνο σαὶ ξήλα πημένα καὶ ἐφενοῦτα ἀψιλὰ καὶ «ζή-
τον» ἀκατάπαφτα καὶ «ἐπρός ἐπρός ὀβασιλέας» ἀκατάπαφτα
ἐφόναζα. Γίφτες³³ ἦτον ἡπρότην, μακαρ. κτήστες, μαρμαράδες,
πάκλιδες³⁴, καφέσιδες, ἀμαξέριδες, φαναρίσιδες, μανάβηδες ἀπὸν
ὅλον τὰ ἔργαν ἦτον. Καὶ ἄμαν ἐπέρασαι καὶ τὸν ἡπηκόν, τὸν
φ. 11^ο πηροβολικόν, | πηροσβέστες, πεζηκόν καὶ ἡέβζονην πησονπήσον
ὅλον ἀφτὸν τὰ τάγκατα³⁵ ὅπο ἐπέρασαν. Ὀλην ἐβαστοῦσα ἀπον
ἕνα κερὴν ἀναμένον σὰ τὴν Λαπρίν. Καὶ ἐπερνούσα ἀφτὴν ὅ-
λην, ὅπου σὰς γράφος ἀπὸν τῆς διοραν εὖς τῆς 11 καὶ ὅταν ἐπέ-
ρασαν ὅλην ἦπεν ὀβασιλέας Γεόργιος : Θὰ σὰς περικαλέσον πο-
λὴν νὰ μαζοφτήτα ὅλην κοντὰ νὰ φονάξεται ἕνα καλὸν ζήτον
φ. 11^ο διὰν τὴν μνιστὴ τοῦ διαδόχου Κονσταντίνου Σοφίαν | Κοσταν-
τήνου μνηστὴ θὰ πὴν ἀρεβοναστηκάτο. Καὶ ἐφόναζαν ὅλην
«ζήτον» καὶ ἦπαι πάλην «ἐφχαριστὸν ἐκαρδίας» ὀβασιλέας καὶ

29. Πρόκειται περὶ μιᾶς μόνον ἱ-
σχυρᾶς ἡλεκτρικῆς λυχνίας τοποθετη-
θείσης εἰς τὴν Πλατεῖαν τῶν Ἀνα-
κτόρων. Βλ. ἐφημ. «Ἐφημερίς» ἄρ-
θρον «Αἱ ἐορταὶ τῆς Εἰκοσιπενταετηρί-
δος τῆς Α.Μ. Βασιλέως», φ. 286, 12
᾽Οκτωβρίου 1888.

30. Τεράγονα : τετράγωνα.

31. Ἀνδρέας Κορδέλλας, προσωπι-

κότης τῶν ἔργων Λαυρίου.

32. Ι. Β. Σερπιέρης, Ἴταλὸς ἀντι-
πρόσωπος τῆς γαλλικῆς ἐταιρείας.

33. Γίφτες : σιδηρουργοί.

34. Πάκλιδες : ἴσως ὁδοκαθαρισταί,
ἐκ τοῦ τουρκικοῦ ρήματος *paklamak* :
καθαρίζω, σκουπίζω.

35. Τάγκατα : τάγματα.

«καλικτάν»³⁶ καὶ μαὶ τὴν καλικτάν ὁποῦ ἦπαι ὀβασιλέας Γεόργιος ἐδιάλισαι ὁκόσμος. Τὸν κόσμον, τὸν ἡπολογὸν εὖς 200 χιλιάδες ὅτην ἦτον κάτηκην καὶ ξένην μαζήν.

- φ. 12^ν Τὸν προὐν πάλην στῆς 20 Ὀκτοβρίου, ἡμέρα Πέπτην καὶ ἰ-
 ὄραν 9 ἐπήγαν ὄλην ἀφτήν, ὁποῦ σὰς ἦπον ὅτην ἐπήγαν ἐχθὲς /
 στὴν Μητροπόλην, ἐπήγαν σήμερον στὴν ρρουσικὰ ἐκκισίαν καὶ
 ἐλιτρούσαν καὶ τῆς 10 ἰόραν ἐτέλιοςαι ἱλιτουργίαν καὶ ἐπήγαν
 ὄλην πάλην μαὶ τῆς αμαξες στὰ Ὀλίπτην³⁷, ὁποῦ ἤχαν τὴν ἐκτε-
 σην καὶ ἐβίκαν ὄλην μέσαν ἀφτήν μόνου. Καὶ ἐπήραν δεσπότην
 καὶ ἔκαμαι ἀγιασμόν. Καὶ ἔκαμαν μέσαν στὴν ἔκτεσι ἀπὸν τῆς
 10 ἰόραν εὖς τὴν 4 ματὰ τὸν μεσιμέρι. Καὶ ὁστρατὸς ἀπὸν τὸν
 φ. 12^ν παλάτην εὖς τὸν πῆσον μέρος του / κάστρου³⁸ ἤς παρτάταξιν.
 Καὶ ἐβίκαν ἀπὸν τὸν ἕνα μέρος του στρατοῦ καὶ ἐβγίκα στὸν
 ἄλον. Ὀλίπτην ἦναι ἡθέσης ὁποῦ σὰς λέγον. Ἐκτασις ἦναι κα-
 τάστημαν, τὸν ὁπῆον ἐξόδεψεν ἕνας πλούσιος, τὸν ὄνοματου Ζά-
 πας, 4 ἑκατομύριαν καὶ ἔκαμεν τὸν κατάστημαν. Ἐκτῆσης λιπὸν
 ἀκουσαι τῇ ἦναι : ἔκτῆσης ἀπὸ ὄλον τὸ πρᾶγμα τοῦ κόσμου,
 τέχνες καὶ τεχνίσματα, φαγόσιμαν καὶ ἐνδίματα ἀπὸν πᾶν ἡδος
 φ. 13^ν ἡπάρχην στὸν κόσμον / τὰ ἐπήγαν ἐκιμέσαν. Καὶ γράφην καθε-
 ἕνας τὸν ὄνοματου, τὴν πρᾶγμα ἐπήγαι καὶ τὴν ἀριθμὸν ἔχην.
 Τὴν πρότην ἡμέραν ἀνηξεν καὶ τὰ ἦδαν ἱβασιλῆς καὶ ἡπέρσβηες
 ὁποῦ σὰς ἦπαν, μαὶ τὰ τὴν λιτουργίαν τῆς ρρουσικᾶς ἐκκισίας
 ἐπήγαν ἐκὴν καὶ ἀνοιξαν καὶ τὰ ἦδα. Τὴν δέφτερην ἡμέραν ἐδι-
 νες 2 φράκαν, καὶ ἐπήγενες καὶ τὰ βλέπες. Τὴν τρίτην ἡμέραν 1
 φράκος καὶ ἐβλεπες. Τὴν ἡμέραν ὁποῦ ἐπροτάνιξα καὶ ἐπήγεναι
 φ. 13^ν ὁκόσμος / ἐσίναξαν 50 χιλιάδες³⁹ φράκαν. Τὴν πρότην ἡμέραν τὸ
 ἄξηον καὶ περιέργον ἦναι τὸν πρότον, ὁποῦ ἔκαμαι μιὰν κόρην :
 ἕνα 1,12 ἀριθμὸς ἑκατὸν δόδεκαν μαὶ τῆς τρίχες τῆς κεφαλῆς
 τῆς, ἀπαράλακτον καὶ ὁμιος σὰ τὸν ἑκατὸν δόδεκαν μαὶ τῆς ἀρι-
 θμὸς, μαὶ τὰ γράματα ἀπαράλακτον. Δέφτερον ἕνας βλάχος
 βοσκὸς ἔκαμαι ἕνα ρολόγην ξήλινον καὶ δουλέβην σὰ τὰ φίναν
 φ. 14^ν ρολόγα καὶ ἄλλα πολὰν περιέργα, τὰ ὁπῆαν μήται γράφονται. /

36. «καλικτάν» : «καλὴ νύκτα»
 συνήθης ἑκφρασις τοῦ βασιλέως Γεωρ-
 γίου Α'.

37. Διὰ τῆς λέξεως «Ὀλίπτην»
 δηλοῦται ἡ Δ' Ὀλυμπιάς τοῦ 1888.
 Βλ. Ἐκτακτον φύλλον τῆς «Ἐστίας»,

Ἐν Ἀθήναις, 1888, σ. 17.

38. Κάστρου : Ἀκροπόλεως.

39. Περί τῶν εἰσπράξεων τῶν δύο
 τούτων ἡμερῶν βλ. ἐφημ. «Ἐφημε-
 ρίς», φ. 295, 21 Ὀκτωβρίου 1888.

Θὰ ἔχον 2 μῆνες ἀνικτὰ νὰ τὰ βλέπῃν ὁκόσμος καὶ ἔπητα θὰ τὰ στήλου στήν Ἐβρόπη καὶ ἐκὴν, ὅσα ἦναι φίνα θὰ πάρο βραβίον καὶ τῆς ἀξία τοῦ πραγματοῦ.

Τὴν 21 Ὀκτοβρίου, ἡμέραν Παρασκεβήν, ὁ δῖμαρχος τὸν Ἀθινόν, ἔχην ἐτημασίαν ἀπάνον στὸν κάστρον τῆς Ἀθίνας νὰ κάμην τραπέζην τὸν βασιλι καὶ τὸν ἀπεστολμένον. Τραπέζην νὰ φάναι καὶ θὰ ἦναι ἀφτεῖς ἱφασαρίες καὶ τὰ φότα κάθεν βράδην 6⁴⁰ ἡμέρες.

- φ. 14^v Ἡεορτὴν τοῦ βασιλέος / Γεοργίου 25 ἱκοσηπενταετή 21 ἡμέρες ἔκαμα καὶ ἔφιγα. Τοῦ χρόνου ὅπου θὰ γίνην ὁγάμος τοῦ διαδόχου Κοσταντήνου θὰ σαὶ πάρον νὰ ἡδίται καὶ ἐσῆς.
- φ. 15^r Τῆς Ἀλεξάντρας ὁγάμος θὰ γένην στήν Ρρουσίαν.

Εὐφημία Χρ. Ἐξίσου